

Úvod	9
1 Teoretická východiska	13
1.1 Vybrané pojmy z oblasti adiktologie	13
1.1.1 Droga	13
1.1.2 Potenciál drogy	14
1.1.3 Závislost.....	15
1.2 Vznik a rozvoj drogové závislosti	17
1.2.1 Návyk	20
1.2.2 Tolerance	20
1.2.3 Abstinenční příznaky	21
1.2.4 Termíny související se vztahem osoby k droze.....	22
1.2.4.1 Drogová scéna	22
1.2.4.2 Rizikové skupiny	22
1.2.4.3 Rizika užívání.....	22
1.2.4.4 Rizikové chování, rizikové užívání	23
1.2.4.5 Abstinence	23
1.2.4.6 Experimentování.....	23
1.2.4.7 Rekreační užívání	23
1.2.4.8 Příležitostné užívání	24
1.2.4.9 Pravidelné užívání	24
1.2.4.10 Úzus	24
1.2.4.11 Misúzus.....	24
1.2.4.12 Abúzus	24
1.2.4.13 Ex-user (bývalý uživatel).....	25
1.2.4.14 Zneužívání drog	25
1.2.4.15 Škodlivé užívání návykových látek	25
1.2.4.16 Problémové užívání drog.....	25
1.2.4.17 Toxikomanie	25
1.2.4.18 Narkomanie	26
1.2.4.19 Intoxikace	26
1.2.4.20 Předávkování	26
1.2.4.21 Současné užívání několika drog	27
1.2.5 Klasifikace drog.....	27
1.3 Stručná charakteristika drog charakteru substancí nejčastěji užívaných v ČR	29
1.3.1 Alkohol.....	29
1.3.2 Tabák	31
1.3.3 Těkavé látky	33
1.3.4 Léky	34

1.3.5 Konopné drogy	35
1.3.6 Halucinogeny	37
1.3.6.1 Psilocybin	38
1.3.6.2 LSD	38
1.3.7 Stimulační drogy	39
1.3.7.1 Amfetaminy	40
1.3.7.2 Kokain a crack	40
1.3.8 Opioidy	41
1.3.8.1 Heroin	42
1.3.9 Taneční drogy	43
1.4 Patologické hráčství a jeho charakteristika	44
1.4.1 Rozdělení her	44
1.4.1.1 Nehazardní hry	44
1.4.1.2 Počítačové hry	45
1.4.1.3 Hazardní hry	46
1.4.2 Přejít od zábavné hry ke hře hazardní	47
1.4.3 Projevy patologického hráčství	48
1.4.4 Patologické hráčství jako nemoc	49
1.5 Virtuální drogy a jejich stručná charakteristika	51
1.5.1 Osobní počítač	53
1.5.2 Internet	55
1.5.3 Další ICT, na nichž se uživatel potenciálně může stát závislým	57
1.5.3.1 Mobilní telefon	57
1.5.3.2 Televizor	58
1.5.3.3 Multimediální přehrávač	58
1.5.3.4 Video	58
1.5.3.5 DVD přehrávač	59
1.5.4 Rizika související s moderními informačními a komunikačními technologiemi (ICT)	59
1.5.5 Rizikové populační segmenty ohrožené závislostí na virtuálních drogách	62
1.5.6 Poruchy duševního a tělesného zdraví vyvolané působením virtuálních drog	66
2 Prevence rizikového chování s rysy závislosti	72
2.1 Obecná charakteristika prevence	72
2.2 Komunitní prevence	79
2.2.1 Prevence závislosti ve školním prostředí	81
2.2.2 Školní preventivní program, Minimální preventivní program, školní metodik prevence	83
2.2.3 Modelový projekt školní prevence drog	93
2.3 Primární prevence	96
2.3.1 Strategie a efektivita primární prevence	97

2.3.1.1	Techniky odmítání	98
2.3.1.2	Peer programy	100
2.3.2	Příklady preventivních projektů	103
2.4	Sekundární prevence	108
2.5	Terciární prevence	114
3	Mapování situace v užívání návykových látek	117
3.1	Sledování užívání drog ve světě	117
3.2	Sledování užívání drog v Evropě	126
3.3	Sledování užívání drog v České republice	135
3.4	Sledování užívání drog v populačním segmentu vysokoškolských studentů	141
3.5	Metodologická východiska	143
3.5.1	Deskripce drogové scény na Masarykově univerzitě – návykové látky charakteru substancí	144
3.5.2	Deskripce drogové scény na Masarykově univerzitě – další druhy rizikového chování závislostního typu včetně tzv. virtuálních drog	145
3.5.3	Mapování aktivit a úrovně protidrogové prevence na Masarykově univerzitě	147
4	Výskyt rizikového chování ve vzorku studentů Masarykovy univerzity a možnosti jeho prevence	148
4.1	Deskripce drogové scény na Masarykově univerzitě – návykové látky charakteru substancí	149
4.1.1	Bližší charakteristiky sledovaného souboru	149
4.1.2	Přehled odpovědí z vlastního dotazování	152
4.1.2.1	Tabák	152
4.1.2.2	Alkoholické nápoje	153
4.1.2.3	Černá káva	155
4.1.2.4	Kokain	157
4.1.2.5	Konopné produkty	158
4.1.2.6	Halucinogeny	162
4.1.2.7	Pervitin	166
4.1.2.8	Užití dalších látek	168
4.1.2.9	Gambling	170
4.1.2.10	Osoba, která motivovala k užití drog	172
4.1.2.11	Setkání s drogovými překupníky	172
4.1.2.12	Setkání se zfalšovanou či „nastavovanou“ drogou	174
4.1.2.13	Důvody, které vedly k užití drog	174
4.1.2.14	Dostupnost vybraných látek	175

4.1.2.15 Užívání vybraných látek v okruhu známých	176
4.1.2.16 Postoje respondentů k některým rizikovým aktivitám	177
4.1.2.17 Názory na legalizaci drog	182
4.2 Deskripce drogové scény na Masarykově univerzitě – další druhy rizikového chování včetně tzv. virtuálních drog	183
4.2.1 Bližší charakteristiky sledovaného souboru	183
4.2.2 Přehled odpovědí z vlastního dotazování	186
4.2.2.1 Hra na hracím automatu	186
4.2.2.2 Hra na výherním automatu	189
4.2.2.3 Hra na počítači, herní konzoli	191
4.2.2.4 Používání mobilního zařízení	195
4.2.2.5 Používání internetu	197
4.2.2.6 Sázky	200
4.2.2.7 Poruchy příjmu potravy	202
4.2.2.8 Půjčky kvůli hře, sázce	204
4.2.2.9 Internetové bankovníctví	205
4.2.2.10 Nákup dražšího spotřebního zboží	206
4.2.2.11 Osoba, která přivedla respondenta ke hraní na automatech, počítači či k sázení	207
4.2.2.12 Důvody, které vedly respondenta ke hraní na automatech, počítači či k sázení	208
4.2.2.13 Velmi snadná a snadná dostupnost různých aktivit a předmětů spojených s gamblingem, informačními a komunikačními technologiemi pro respondenta	212
4.2.2.14 Postoje respondentů k vybraným aktivitám plnoletých osob	213
4.2.2.15 Postoje respondentů k legalizaci sázení po internetu	218
4.2.2.16 Využití poradenských služeb zaměřených na patologické závislosti během respondentova života	219
4.2.2.17 Využití terapeutických služeb zaměřených na patologické závislosti během respondentova života	219
4.2.2.18 Názory respondentů na důležitost zařazení problematiky virtuálních drog do výuky studentů na MU	220
4.2.2.19 Názory respondentů na dotaz, zda je na MU problematice virtuálních drog věnována dostatečná pozornost	220
4.3 Mapování aktivit a úrovně protidrogové prevence na Masarykově univerzitě	221
4.3.1 Bližší charakteristiky sledovaného souboru	221
4.3.2 Přehled odpovědí z vlastního dotazování	223
4.3.2.1 Setkání respondentů s aktivitami prevence závislosti na střední škole	223
4.3.2.2 Hovory středoškolských učitelů s respondenty o prevenci závislosti	223
4.3.2.3 Formy realizace protidrogové prevence na úrovni střední školy	224
4.3.2.4 Typy závislostí, jichž se týkaly středoškolské preventivní aktivity	225

4.3.2.5	Systematičnost středoškolských preventivních aktivit.....	225
4.3.2.6	Zmínky o problematice prevence poruch příjmu potravy (mentální anorexie a mentální bulimie) na střední škole	226
4.3.2.7	Hodnocení úrovně prevence na střední škole.....	226
4.3.2.8	Setkání respondentů s aktivitami prevence závislosti na Masarykově univerzitě	227
4.3.2.9	Možnosti setkání respondentů s prevencí závislosti v rámci Masarykovy univerzity	227
4.3.2.10	Typy předmětů, v nichž došlo k setkání respondentů s prevencí závislosti v rámci výuky na Masarykově univerzitě.....	228
4.3.2.11	Typy činností, které podle respondentů přímo souvisely s realizací protidrogové prevence na Masarykově univerzitě	229
4.3.2.12	Typy závislostí, jichž se preventivní aktivity na Masarykově univerzitě týkaly	231
4.3.2.13	Systematičnost univerzitních preventivních aktivit	232
4.3.2.14	Zmínky o problematice prevence poruch příjmu potravy (mentální anorexie a mentální bulimie) v rámci prevence na Masarykově univerzitě	233
4.3.2.15	Hodnocení úrovně prevence na Masarykově univerzitě	234
4.3.2.16	Názor respondentů na dostatek času věnovaný primární prevenci závislosti na Masarykově univerzitě.....	235
4.3.2.17	Názor respondentů na dostatečnou pestrost nabídky aktivit primární prevence závislosti na Masarykově univerzitě	235
4.3.2.18	Typy protidrogových preventivních aktivit , které by měly být posíleny/zavedeny dle názoru respondentů na Masarykově univerzitě	236
4.3.2.19	Využití služeb Poradenského centra při rektorátu Masarykovy univerzity během studia respondentů.....	238
4.3.2.20	Souhlas respondentů s rozšířením nabídky poradenských služeb o poradenství při problémech s drogami a návykovým chováním pro studenty Masarykovy univerzity	239
4.3.2.21	Názor respondentů na umístění uvažovaného protidrogového poradenského centra	239

5 Diskuse 241

5.1 Deskripce drogové scény na Masarykově univerzitě

– návykové látky charakteru substancí	241
5.1.1 Alkohol v ČR.....	241
5.1.2 Alkohol v zahraničí.....	242
5.1.3 Tabák v ČR	243
5.1.4 Tabák v zahraničí	244
5.1.5 Nelegální návykové látky v ČR	245
5.1.6 Nelegální návykové látky v zahraničí.....	247

5.1.7 Návykové látky u osob se zdravotním postižením	249
5.2 Deskripce drogové scény na Masarykově univerzitě – další druhy rizikového chování včetně tzv. virtuálních drog.....	251
5.2.1 Virtuální drogy v ČR.....	251
5.2.2 Virtuální drogy v zahraničí	253
5.3 Mapování aktivit a úrovně protidrogové prevence na Masarykově univerzitě.....	254
5.3.1 Prevence v ČR.....	254
5.3.2 Prevence v zahraničí	255
Závěr	259
Deskripce drogové scény na Masarykově univerzitě – návykové látky charakteru substancí.....	259
Deskripce drogové scény na Masarykově univerzitě – další druhy rizikového chování včetně tzv. virtuálních drog	260
Mapování aktivit a úrovně protidrogové prevence na Masarykově univerzitě	261
Shrnutí	264
Summary.....	266
Seznam obrázků a tabulek	268
Seznam literatury.....	277